

Omaishoidon tuen myöntämisperusteet 1.1.2018 alkaen

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisella omaishoidontukihakemuksella. Hakijaa pyydetään vastaamaan kaikkiin kysymyksiin huolella. Mikäli hoidettava ei ole kotona annettavien palvelujen piirissä, tulee tukea ensimmäistä kertaa haettaessa olla hakemuksen mukana lääkärintodistus.

Hakemuksen palautuksen jälkeen teihin otetaan yhteyttä ja sovitaan kotikäynnistä. Omaishoidontukipäätös edellyttää kotikäyntiä, jossa tavataan hoitaja ja hoidettava. Omaishoidontuen hakemuksen käsittelyaika on enintään kaksi kuukautta. Mikäli tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät, tuen maksaminen aloitetaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Omaishoidontuki on veronalaista tuloa. Tarkista palkkion vaikutus ennakonpidätysprosenttiisi verotoimistosta. Myönnetty tuki saattaa vaikuttaa eläkkeellä olevan hoitajan eläkkeeseen. Jos olet eläkkeellä, varmista työeläkettä maksavalta eläkelaitokselta tai kansaneläkelaitokselta, voitko ansaita omaishoidon palkkion eläkkeen lisäksi. Mikäli saat työttömyysturvaa, varmista Työvoimatoimistosta, miten omaishoidontuki vaikuttaa työttömyysturvaasi.

Omaishoidontuenhakemuksia saa sosiaalitoimistosta ja Palvelukeskus Nestorista. Hakemukset palautetaan em. paikkoihin.

Tiedustelut:

sosiaalijohtaja Suvi-Tuulia Seitsojoki

Manuntie 2

92930 Pyhäntä

040 1912 251

OMAISHOIDON TUKEA

1. Omaishoidon tuen tarkoitus

Omaishoidon tukea säätelee Laki omaishoidon tuesta (937/2005). Omaishoidolla tarkoitetaan omaishoitolaissa vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, omaishoidon vapaista ja omaishoitajan tukemisesta. Omaishoidon tuen avulla pyritään ehkäisemään ja korvaamaan intensiivinen avopalveluiden ja laitoshoidon tarve. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet päättää Pyhännän kunnan perusturvalautakunta lain säännökset huomioiden.

2. Omaishoidon tukihakemuksen käsittely ja myöntämisperusteet

Hoidettavan kotiin tehdään kotikäynti, jossa keskustellaan hoitajan ja hoidettavan kanssa ja kartoitetaan samalla hoidettavan toimintakyky. 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä hoidon tarpeen arvioinnissa käytetään RAVA-toimintakykymittaria ja tarvittaessa Minimental-testiä MMSE, jolla mitataan asiakkaan muistitasoa ja GDS-15 depressioseulaa. RAVA-indeksi voi olla alle kriteereissä asetettujen arvojen, jos muut toimintakyvyn määrittäykset (esimerkiksi Minimental-testi) osoittavat hoidon sitovuuden olevan kriteerien mukaista.

Vaikea- ja kehitysvammaisen sekä mielenterveysasiakkaan henkilön omaishoidon tuen tarpeen selvitys perustuu toimintakyvyn kartoitukseen, jossa voidaan käyttää soveltuvia arviointimenetelmiä, kuten GDS-15 depressioseulaa ja toimintakyvyn arviointia TOIMI:a. Lapsista tuen piiriin voidaan ottaa vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen vastaavaan ikäiseen lapseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa.

Omaishoitajaksi voidaan ottaa vain hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen täysi-ikäinen henkilö, joka kuntonsa ja terveydentilansa puolesta kykenee huolehtimaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittavista hoidettavan tarpeista. Omaishoidon tuesta päättävä voi edellyttää hakijaa tarvittaessa toimittamaan asiantuntijan lausunnon siitä, että on kykenevä toimimaan kyseisen asiakkaan hoitajana. Tukea myönnettäessä huomioidaan, että hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista. Omaishoitaja ei voi toimia henkilökohtaisena avustajana hoidettavalleen.

Omaishoidon tukihakemus käsitellään SAS-työryhmässä. Käsittelyssä kartoitetaan omaishoidontuen tarve, hoidon sitovuus ja vaativuus. Omaishoidon tuella on tarkoitus tukea kaikkein eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä, joiden toimintakyky on selvästi alentunut. Esimerkiksi vanhuus tai kehitysvammaisuus ei ole riittävä peruste tuen saamiseen vaan hoidettavan avun tarve ja hoidettavuus sekä hoidon sitovuus ratkaisevat, kuuluuko henkilö tuen piiriin. Sosiaalijohtaja tekee kirjallisen päätöksen SAS-työryhmäkäsittelyn jälkeen. Päätökseen tyytymättömällä asiakkaalla on mahdollisuus hakea oikaisua perusturvalautakunnalta.

Omaishoidon tukea ei makseta sellaisen henkilön osalta, joka saa tapaturma- tai liikennevakuutuksesta hoitotukea tai kodinhoitokustannusten korvausta.

3. Omaishoitosopimus ja omaishoidon tuen maksaminen

Omaishoidon tuesta laaditaan hoitajan ja myöntäjän kanssa toimeksiantosopimus. Sopimus sisältää omaishoitolain (937/2005 § 8) vaatimat asiat. Omaishoitosopimukseen liitetään hoidettavaa koskeva hoito- ja palvelusuunnitelma, joka laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa sopimuksen teon yhteydessä. Omaishoitosopimus laaditaan toistaiseksi voimassa olevaksi, ellei määräaikaisen sopimuksen tekemiseen ole erityistä syytä.

Hoitopalkkio voidaan hoitajan pyynnöstä maksaa pienempänä, jos siihen on hoitajan esittämä erityinen syy. Tuen maksamisen edellytyksenä on allekirjoitettu omaishoitosopimus liitteineen. Tuki maksetaan kuukausittain jälkikäteen kuukauden 15. palkanmaksupäivänä. Omaishoidon tuen hoitopalkkiosummaa tarkistetaan kalenterivuositain.

4. Omaishoitajan lakisääteinen vapaa ja muut palvelut

Omaishoitajasopimuksen tehneellä on oikeus vähintään kolmen vuorokauden vapaaseen sellaisena kalenterikuukautena, jona aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi, vaikka hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- ja terveyspalveluja, kuntoutusta tai opetusta. Omaishoitajan pitäessä lakisääteisiä vapaapäiviä ei hoitopalkkion määrä vähene. Jos hoidettava on kalenterikuukauden aikana yli neljätoista vuorokautta ympärivuorokautisesti hoidossa kodin ulkopuolella, hoitajalle ei kerry tältä kuukaudelta lakisääteisiä vapaapäiviä.

Vapaasta ja sen järjestämisestä sovitaan omaishoidon tukea koskevassa sopimuksessa. Vapaa pyritään järjestämään hoitajan toiveiden mukaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti huomioiden samalla mahdollisuudet vapaan järjestämiseen. Hoitaja voi käyttää kertyneet vapaapäivät kuukausittain tai pitää kertyneitä päiviä muutoin yhtäaikaisesti. Vapaa on pidettävä sen kalenterivuoden aikana, jona oikeus vapaaseen on syntynyt. Edellisen vuoden aikana kertyneet vapaat on pidettävä viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Mikäli perhe haluaa itse huolehtia omaishoitajavapaan järjestämisen, niin hoidosta vapaan aikaan vastaavalle täysi-ikäiselle henkilölle maksetaan perusturvalautakunnan perhehoidosta vahvistaman hoitopalkkion suuruinen hoitopalkkio. Asiasta laaditaan kirjallinen sijaishoitosopimus. Hoidettavalla tai omaishoitajalla ei ole ehdotonta oikeutta valita vapaan aikaisen hoidon palvelumuotoa.

Palveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle lakisääteisen vapaan (3 vrk/kk) ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, hoidettavan maksettavak-

si voi tulla enintään omavastuuosuus, joka vuonna 2018 on 11,40 euroa/vrk. Muista hoidettavan saamista palveluista peritään hoidettavalta asiakasmaksulain mukaiset ja perusturvalautakunnan vahvistamat asiakasmaksut. Toisin sanoen, jos hoidettava on omaishoidon vapailla yli kolme vuorokautta, kolmesta vuorokaudesta peritään omavastuuosuus 11,40 euroa ja muista vuorokausista normaali asiakasmaksu. Omaishoidon tuen hoitopalkkiota ei oteta tulona huomioon muita sosiaalietuuksia myönnettäessä. Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana järjestetyistä palveluista perityt maksut ovat kokonaan asiakasmaksulain 6 a §:ssä tarkoitetun maksukaton ulkopuolella.

5. Omaishoidon tuen maksun keskeytyminen ja sopimuksen irtisanominen

Omaishoidon tuen maksaminen keskeytyy

1. sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jos omaishoito keskeytyy äkillisesti yli neljäksitoista vuorokaudeksi hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä.
2. jos hoito keskeytyy yli viideksi vuorokaudeksi hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy ja palkkio vähennetään koko keskeytyksen ajalta. Lakisääteisten vapaitten yhtäjaksoinen pitäminen yhdessä sovitusti ei aiheuta maksamisen keskeytystä.
3. hoidettavan asuessa opiskelun vuoksi viikot tai yli neljätoista vuorokautta kuukaudesta muualla, omaishoidon tuki maksetaan asiakasryhmän 1. mukaan. Yli kaksi viikkoa kestävä loma, jonka hoidettava on omaishoitajan hoidossa, voidaan maksaa esim. asiakasryhmä II:n mukaan, jos omaishoidonkriteerit oikeuttavat siihen.
4. hoitajasta johtuvasta syystä omaishoidon tuki keskeytetään heti omaishoitajan estyessä antamasta hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittua hoitoa hoidettavalle, ellei omaishoitaja itse järjestä tilapäisesti enintään yhden kuukauden kestävää korvaavaa hoitoa (esim. omaista).

Hoitaja on velvollinen ilmoittamaan omaishoidon tuen sopimuksessa mainitulle yhden henkilölle mahdolliset tuen maksatukseen johtavat keskeytykset. Väärin perustein maksetut tuet tullaan perimään hoitajalta takaisin. Hoitajan osoittaessa olevansa estynyt hoitamasta hoidettavaa kuntoutuksen aikana, hoitopalkkiota ei alenneta kuntoutuksen ajalta.

Mikäli hoito ei enää vastaa hoidettavan etua ja vaarantaa hoidettavan terveyden tai turvallisuuden tai omaishoitajan terveydentila ei enää mahdollista omaishoitajana toimimista, sopimus irtisanotaan perustuen lain lähtökohtana olevaan hoidettavan etuun. Toimeksiantosopijan puolelta irtisanottu omaishoitosopimus päättyy aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua. Omaishoitajan irtisanoessa sopimus päättyy kuukauden kuluttua irtisanomisesta. Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päät-

tyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopijaosapuolet voivat purkaa omaishoitosopimuksen välittömästi, mikäli sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

6. Omaishoidon asiakasryhmät ja myöntämisperusteet

I Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja vanhemmat

- Asiakas tarvitsee paljon hoitoa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Asiakas tarvitsisi ilman myönnettyä omaishoidon tukea vähintään tehostettua kotihoitoa tai palveluasumista.
- Asiakasryhmän ulkopuolelle jäävät asiakkaat, joilla avuntarve kohdistuu pelkästään asiointi ja kodinhoitotehtäviin.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä neljä tuntia päivässä tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.
- RAVA-indeksin tulee olla kokonaisuus huomioiden vähintään 2,5 (1,29–4,02), MMSE tulos 17–21 (maks. 30). Lisäksi hoidettavalle on myönnetty Kelan korotettu hoitotuki.

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Lapsilla hoidon ja huolenpidon sitovuutta ja hoidon tarvetta verrataan samanikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon.
- Asiakas tarvitsee runsaasti apua ja hoitoa päivittäisissä toiminnoissa, etenkin aamuisin ja iltaisin, mutta ei välttämättä öisin.
- Öisin avuntarve on satunnaista, mutta hoidettava tarvitsee kuitenkin valvontaa
- Hoidettava voi olla lyhyen aikaa yksin, mutta ei voi asua yksin
- Tuen ulkopuolelle jäävät ne hoidettavat, joiden avuntarve on vähäistä tai se kohdistuu pelkästään asiointiin, siivoukseen tai kodinhoitotehtäviin
- Kehitysvammaisista tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat ne, joiden hoito terveeseen vastaavaan ikäiseen verrattuna on erittäin sitova ja vaativaa.

- Tuen ulkopuolelle jäävät kotihoidon tukea saavat alle 3-vuotiaat lapset.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä yli neljä tuntia päivässä, maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain vahvistaman hoitopalkkion alin määrä, joka on asiakasryhmä I:n hoitopalkkion määrä.

Hoitopalkkio vuonna 2018 on 392,57 euroa/kk.

II Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

- Asiakas tarvitsee runsaasti hoitoa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Asiakas tarvitsisi ilman myönnettyä omaishoidon tukea vähintään tehostettua kotihoitoa, tehostettua palveluasumista tai laitoshoitotasosta hoitoa.
- Hoitotyö sitoo pääsääntöisesti hoitajan kokopäiväisesti.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä neljä tuntia päivässä tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisest, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.
- Tähän ryhmään kuuluvat vuorohoidossa tai perhehoidossa olevat asiakkaat, joiden hoitoisuus on III asiakasryhmän mukainen. Jotta oikeus omaishoidontuen palkkioon säilyy, vuorohoitoa voi olla kuitenkin enintään 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa.
- Hoitopalkkio voidaan maksaa alennettuna hoitajan pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja huomioiden).
- RAVA-indeksin tulee olla vähintään 3,00 ja MMSE 12-16. Lisäksi hoidettavalle on myönnetty Kela:n korotettu hoitotuki.

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Lapsilla hoidon ja huolenpidon sitovuutta ja hoidon tarvetta verrataan samanikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon.

Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt, jotka vamman tai sairauden vuoksi tarvitsevat runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa sekä jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa. Hoidon sitovuus on verrattavissa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tai laitoshoitoon. Tässä hoitoisuusryhmässä hoitopalkkion määrään vaikuttaa se, että hoidettava on säännöllisesti päivittäin tai kuukausittain muualla kuin omaishoitajan hoidon piirissä. Hoitopalkkiota vähennetään seuraavasti:

a. jos hoidettava on päivätoiminnassa, koulussa tai päivähoidossa 1-2 päivänä viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja enintään 11 tuntia kuukaudessa, hoitopalkkiota vähennetään 60 euroa kuukaudessa

b. jos hoidettava on päivätoiminnassa, koulussa tai päivähoidossa 3-5 päivänä viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja 12-29 tuntia kuukaudessa, vähennetään hoitopalkkiota 110 euroa kuukaudessa

c. hoidettavan säännöllinen vähintään 30 tuntia kuukaudessa kotihoitoa vähentää hoitopalkkiota 150 euroa kuukaudessa

- d. jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, vähennys hoitopalkkiosta suhteutetaan avustajan viikkotuntimäärään – täysi työaika 38,25 tuntia viikossa, hoitopalkkio 1 asiakasryhmän mukaan
- e. jos hoidettava on säännöllisesti vuorohoidossa keskimäärin esimerkiksi seitsemän vuorokautta kuukaudessa, hoitopalkkio asiakasryhmä 1:n mukainen.

Hoitopalkkio vuonna 2018 on 541,11 euroa/kk.

III Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

- Asiakas tarvitsee jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa.
- Hoidettavuus on samaa tasoa kuin pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalla
- Hoitotyö edellyttää hoitajan kokopäiväistä työpanosta ja hoitovastuuta ympäri vuorokauden.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä neljä tuntia päivässä tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.
- Hoitopalkkio voidaan myöntää alennettuna myös hoitajan pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja huomioiden)
- Hoidettavan RAVA-indeksi tulee olla vähintään 3,5 ja MMSE alle 11. Lisäksi hoidettavalle on myönnetty Kela:n ylin hoitotuki.

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Lapsilla hoidon ja huolenpidon sitovuutta ja hoidon tarvetta verrataan samanikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon.

Hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt tarvitsevat vamman tai sairauden vuoksi jatkuvaa apua päivittäisissä toiminnoissa sekä runsaasti hoitoa ja valvontaa. Hoitotyö edellyttää kokopäivätoimista työtä ympäri vuorokauden.

Tässä hoitoisuusryhmässä hoitopalkkion määrään vaikuttaa se, että hoidettava on säännöllisesti päivittäin tai kuukausittain muualla kuin omaishoitajan hoidon piirissä. Hoitopalkkiota vähennetään seuraavasti:

a. jos hoidettava on päivätoiminnassa, koulussa tai päivähoitossa 1-2 päivää viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja enintään 11 tuntia kuukaudessa, hoitopalkkiota vähennetään 60 euroa kuukaudessa

b. jos hoidettava on päivätoiminnassa, koulussa tai päivähoitossa 3-5 päivää viikossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja 12-29 tuntia kuukaudessa, hoitopalkkiota vähennetään 110 euroa kuukaudessa.

c. hoidettavan vähintään 30 tuntia kuukaudessa säännöllinen kotihoito vähentää hoitopalkkiota 150 euroa kuukaudessa.

d. jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, vähennys hoitopalkkiosta suhteutetaan avustajan viikkotuntimäärään – täysi työaika 38,25 tuntia viikossa, hoitopalkkio asiakasryhmä II:n mukaan.

e. jos hoidettava on säännöllisesti vuorohoidossa keskimäärin esimerkiksi seitsemän vuorokautta kuukaudessa, hoitopalkkio on asiakasryhmä II:n mukainen.

Hoitopalkkio vuonna 2018 on 785,14 euroa/kk.

Raskas siirtymävaihe

Omaishoidon tukea voidaan maksaa korotettuna, mikäli omaishoitaja jää vakituisesta työstään palkattomalle virkavapaalle omaisensa saattohoidon, äkillisen vaikean sairauden tai vammautumisen vuoksi. Omaishoitaja ei voi olla eläkkeellä, päivärahalta tai opiskelijana, eikä hänellä ole muitakaan tuloja.

Hoitopalkkio vuonna 2018 on enintään kolmen kuukauden ajan 1081 euroa/kk.

7. Hoitajan tapaturmavakuutus

Hoitajalle, jonka kanssa on solmittu hoitosopimus, otetaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 § 1. momentin mukainen vakuutus.